

Παραπληροφόρηση

Για παιδιά Γυμνασίου/Λυκείου

Η ενημέρωση
είναι δύναμη!
Γιατί;

Ποιοι τρόποι
ενημέρωσης
υπάρχουν;

Εσείς ποιόν
τρόπο
ενημέρωσης
προτιμάτε;

**Γεγονός
ή
Άρθρο Γνώμης;**

Γεγονός ή Άποψη;

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Προγράμματα απρόκλητης υγείας

Μάθε περισσότερα

ΚΟΣΜΟΣ

Κλιματική αλλαγή: Γιατί σε κάποια μέρη η θερμοκρασία δεν ανεβαίνει

Υπάρχουν μέρη της υφπλίου που «ανιβάζουν θερμοκρασία» πιο αργά από τον παγκόσμιο μέσο όρο. Ωστόσο, οι λόγοι για τους οποίους συμβαίνει αυτό δεν αναρούν την κλιματική κρίση αλλά μάλλον την επιβεβαιώνουν.

> Απόψεις

Η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής είναι η μεγαλύτερη πρόκληση για την ΕΕ

Η καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και της υποβάθμισης του περιβάλλοντος αποτελεί τη μεγαλύτερη πρόκληση που πρέπει να αντιμετωπίσουμε προς όφελος των επόμενων γενεών.

14 Δεκεμβρίου 2022 | 06:47

   [Μαργκρέτε Βεστάγκερ](#)

Παραπληροφόρηση

επαληθεύσιμα ψευδής ή παραπλανητική πληροφορία που δημιουργείται, παρουσιάζεται και διαδίδεται για οικονομικό όφελος ή για την εσκεμμένη εξαπάτηση του κοινού.

Εσφαλμένη πληροφορία

επαληθεύσιμα ψευδής πληροφορία που διαδίδεται χωρίς πρόθεση παραπλάνησης, την οποία συχνά ο χρήστης κοινοποιεί επειδή πιστεύει ότι είναι αληθής.

Κακόβουλη πληροφορία

πληροφορίες που είναι αντικειμενικά ορθές αλλά χρησιμοποιούνται με επιζήμιο τρόπο.

**Γιατί οι άνθρωποι δημιουργούν
παραπληροφόρηση;**

Ποια είναι τα κίνητρά τους;

Ο ρόλος των μέσων κοινωνικής δικτύωσης

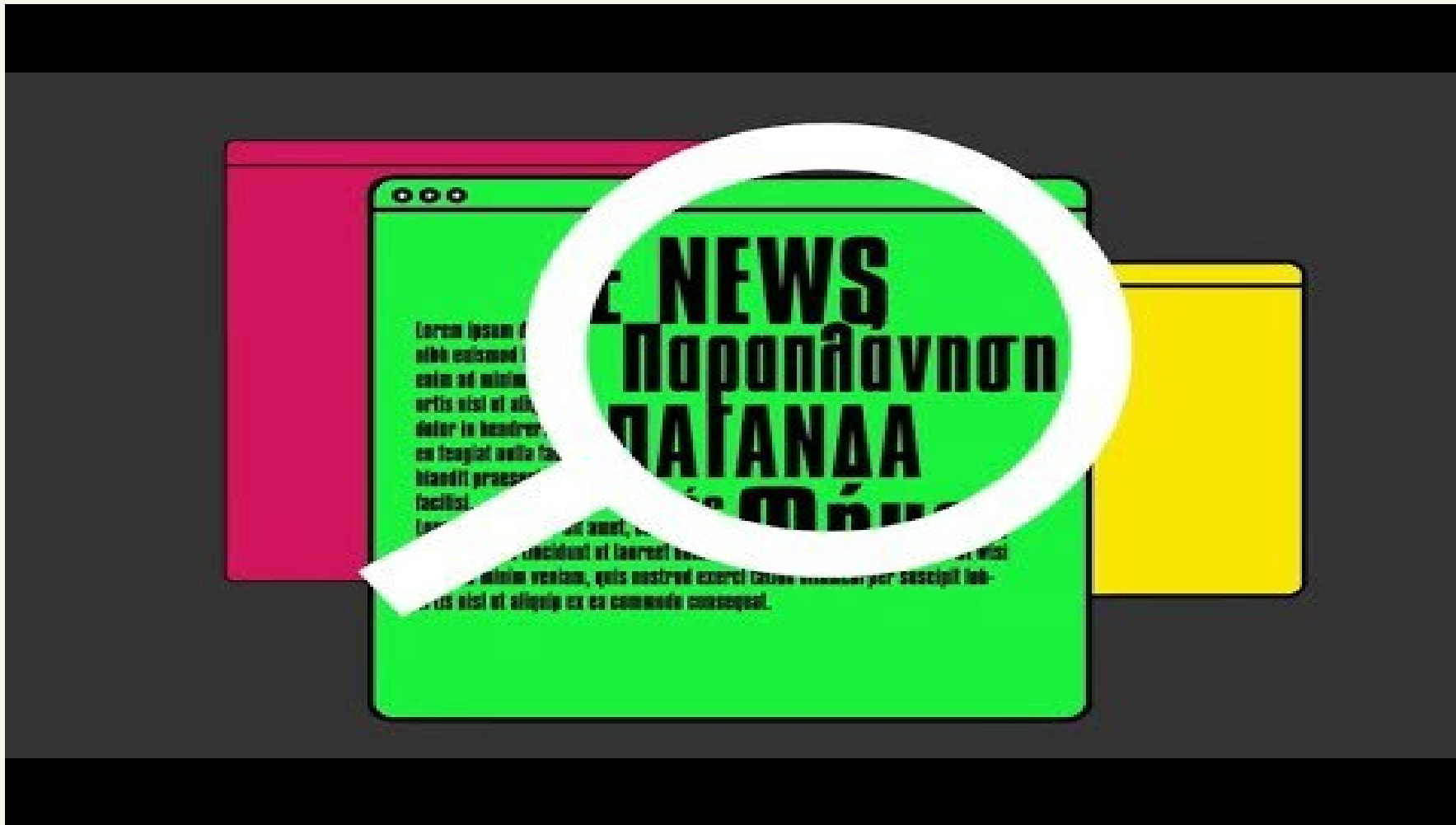
Ψευδείς ειδήσεις, ακόμη και κάποιες που είναι ηλίου φαεινότερο ότι δεν περιέχουν ίχνος πραγματικότητας ή και λογικής πολλές φορές, μεταδίδονται πλέον με ταχύτητα αστραπής στον κυβερνοχώρο μέσω των social media με αποτέλεσμα δυστυχώς να αποκτούν υπόσταση και να γίνονται τελικά πιστευτές από μεγάλη μερίδα του κοινού.

Όλες οι απόψεις
είναι αποδεκτές η
διάδοση του
ψέματος όμως
ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ!

Η προπαγάνδα, η παραπληροφόρηση
και οι ψευδείς ειδήσεις έχουν τη
δυνατότητα να πολώσουν την κοινή
γνώμη, να προωθήσουν τον βίαιο
εξτρεμισμό και τη ρητορική μίσους και
τελικά να υπονομεύσουν
την δημοκρατία και να μειώσουν την
εμπιστοσύνη στις δημοκρατικές
διαδικασίες και τους θεσμούς.

**Πως θα καταλάβουμε αν
αυτό που διαβάζουμε
είναι αξιόπιστο;**

Προτροπή για αναπαραγωγή

Υπερβολικοί τίτλοι

Ισχυρισμοί χωρίς αποδείξεις

Έλλειψη συντάκτη

Έλλειψη ημερομηνίας

Ορθογραφικά ή συντακτικά λάθη

Προϊόν αυτόματης μετάφρασης

Μη λειτουργικά link

Προσοχή στις φωτογραφίες

5 Ερωτήσεις – Κλειδιά

ΠΟΙΟΣ; Ποιος το δημοσίευσε; Είναι ειδικός στο συγκεκριμένο θέμα;

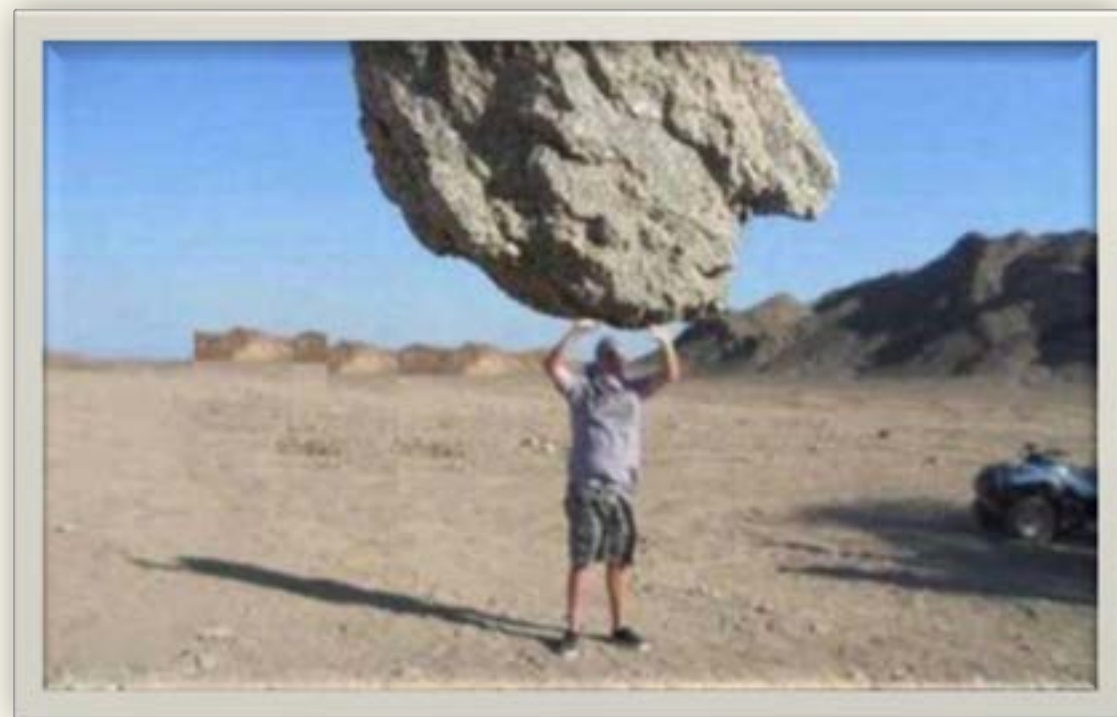
ΠΟΥ; Που δημοσιεύτηκε; Είναι η πηγή αξιόπιστη;

ΠΟΤΕ; Πότε δημοσιεύτηκε ή ενημερώθηκε τελευταία φορά;

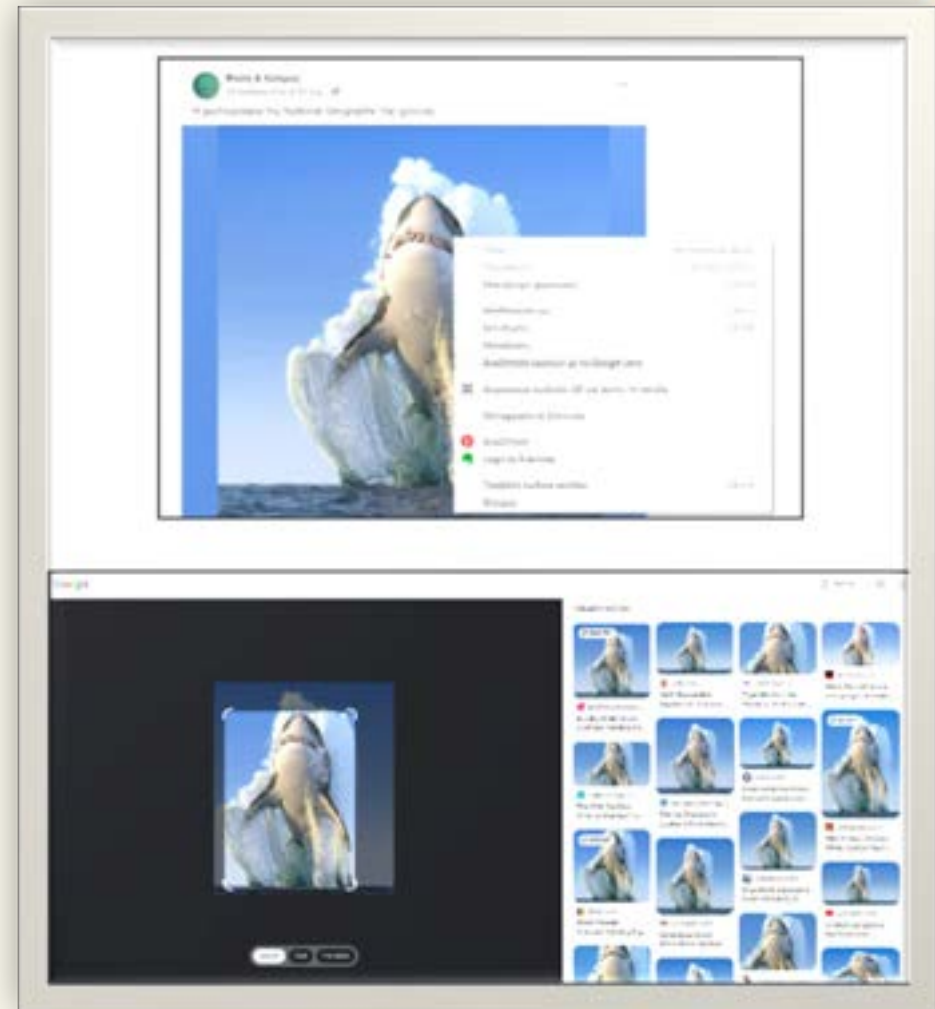
ΓΙΑΤΙ; Για ποιο λόγο δημοσιεύτηκε; Για να μας ενημερώσει, να μας πείσει για μια γνώμη ή για προωθήσει ένα προϊόν;

ΠΩΣ; Πώς αναπαράχθηκε; Από αξιόπιστα site ή κυρίως μέσω των κοινωνικών δικτύων;

«Κλειδί» η φωτογραφία σε πολλές περιπτώσεις

«Κλειδί» η εικόνα

Ενδείξεις μη αξιόπιστης ιστοσελίδας:

Ελέγξτε το URL: Μπορείτε να ελέγξετε την ιστοσελίδα αν όντως είναι επίσημη ιστοσελίδα ειδήσεων από τον εντοπισμό της διεύθυνσης URL του ιστοτόπου. Ασυνήθιστες ιστοσελίδες θα πρέπει να σας κάνουν επιφυλακτικούς.

Αναζητήστε αξιόπιστα URL όπως:

.gov = government agency (κυβερνητική υπηρεσία)

.edu = educational institution (εκπαιδευτικό ίδρυμα)

.org = non-profit organization (μη κερδοσκοπικός οργανισμός)

.com = commercial or business group (εμπορικός ή επιχειρηματικός όμιλος)

Αναρωτηθείτε για το σκοπό ύπαρξης του ιστοτόπου: Έχει σκοπό να ενημερώσει, να πουλήσει ένα προϊόν ή να σας πείσει για μια ιδέα; Σε περίπτωση αμφιβολίας, ελέγξτε για την ενότητα “Σχετικά με εμάς” που συνήθως βρίσκεται στο κάτω μέρος της αρχικής σελίδας.

Ελέγξτε τη μορφή της και τις πληροφορίες που παρέχει: Μοιάζει να είναι ένας επαγγελματικός ή προσωπικός ιστότοπος; Πώς τον βρήκατε; Τον επιλέξατε τυχαία από μια αναζήτηση Google ή ήταν συνδεδεμένος με κάποια άλλη αξιόπιστη πηγή; Τα δημοσιεύματα που φιλοξενεί είναι παρωχημένα; Πότε ενημερώθηκε για τελευταία φορά; Υπάρχουν αναδημοσιεύσεις κειμένων του σε άλλα γνωστά site/αξιόπιστες πηγές; Περιέχει διαφημίσεις από γνωστές εταιρείες;

Παράδειγμα μη αξιόπιστης ιστοσελίδας

The screenshot shows the website **www.gepeto.co** with the following elements:

- Header:** GEPETO logo and navigation menu: ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΟΣΜΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ LIFESTYLE
- Payment:** A large **PayPal Donate Now** button and logos for Visa, Mastercard, and American Express.
- Main Content:**
  - Article titled "Ζήτηση στο βασίλειο της Αρθούρου?" with text discussing a political situation.
  - A Facebook share button with the text "Share this page..." and "Facebook share".
  - A small image of a man speaking into a microphone.
  - A caption below the image: "Η Ελένη Κωνσταντή".
- Footer:** GEPETO logo and navigation menu: ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΟΣΜΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ LIFESTYLE
- Right Side:** Social media sharing buttons for Facebook, YouTube, and Twitter.
- Contact Form:** A form titled "ΣΧΟΛΙΑΣΤΕ" with fields for Name, Email, and Website, and a "ΣΠΡΟΣΟΜΕΝΗ ΕΠΙΛΟΓΗ" button.

[Βίντεο του BBC](#) που εξηγεί γιατί η παραπληροφόρηση είναι ένα πρόβλημα που μας αφορά όλους.

Τι είναι τα Deep Fake Videos;

Deep fake videos

SCAN ME

Απάντηση η κριτική σκέψη

Βασικές ερωτήσεις που μπορούμε να θέσουμε στον εαυτό μας είναι:

- Ποιος και γιατί κοινοποίησε αυτό το βίντεο;
- Ποιος ή ποια είναι η αρχική πηγή;
- Ο πρωταγωνιστής του βίντεο λέει κάτι που ποτέ δεν θα περίμενε κανείς να πει;
- Ποιος επωφελείται από αυτό το βίντεο;

Κάποια χαρακτηριστικά που θα πρέπει να μας υποψιάσουν όταν τα συναντήσουμε σε ένα βίντεο είναι:

- Αδέξια κίνηση.
- Αλλαγές στο φωτισμό από ένα πλαίσιο στο άλλο.
- Αλλαγές στον τόνο του δέρματος.
- Τα μάτια ανοιγοκλείνουν παράξενα ή καθόλου.
- Τα χείλη δε συγχρονίζονται απόλυτα με την ομιλία.

Το εργαλείο YouTube *DataViewer* μπορεί να μας πει εάν ένα βίντεο είναι original, ή έχει κατέβει και ανέβει από άλλο λογαριασμό.

Θεωρίες συνωμοσίας

- Ιδιαίτερο είδος παραπληροφόρησης.
- Χειραγωγούν απόψεις και πεποιθήσεις.
- Αναμειγνύουν γεγονότα με ψεύδη.
- Κάνουν επίκληση στο συναίσθημα.
- Χωρίζουν τον κόσμο σε καλό ή κακό.

Γιατί «ευδοκιμούν» οι θεωρίες συνωμοσίας;

Συχνά εμφανίζονται ως μια λογική εξήγηση γεγονότων ή καταστάσεων που είναι δύσκολο να κατανοηθούν και φέρνουν μια ψευδή αίσθηση ελέγχου και δράσης. Αυτή η ανάγκη για σαφήνεια ενισχύεται σε περιόδους αβεβαιότητας όπως η πανδημία COVID-19.

Οι άνθρωποι διαδίδουν θεωρίες συνωμοσίας για διαφορετικούς λόγους:

Οι περισσότεροι πιστεύουν ότι είναι αληθινές. Άλλοι σκόπιμα θέλουν να προκαλέσουν, να χειραγωγήσουν ή να στοχοποιήσουν ανθρώπους για πολιτικούς ή οικονομικούς λόγους.

Γιατί είναι επικίνδυνες;

- Εντοπίζουν έναν εχθρό και μια μυστική συνωμοσία που απειλεί τις ζωές ή τις πεποιθήσεις των ανθρώπων και πυροδοτούν έναν αμυντικό μηχανισμό, ο οποίος μπορεί να τροφοδοτήσει διακρίσεις, να δικαιολογήσει εγκλήματα μίσους και να γίνει αντικείμενο εκμετάλλευσης από βίαιες εξτρεμιστικές ομάδες.
- Σκορπίζουν δυσπιστία στους δημόσιους θεσμούς, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε πολιτική απάθεια ή ριζοσπαστικοποίηση.
- Σκορπίζουν δυσπιστία στις επιστημονικές και ιατρικές πληροφορίες, κάτι που μπορεί να έχει σοβαρές συνέπειες.

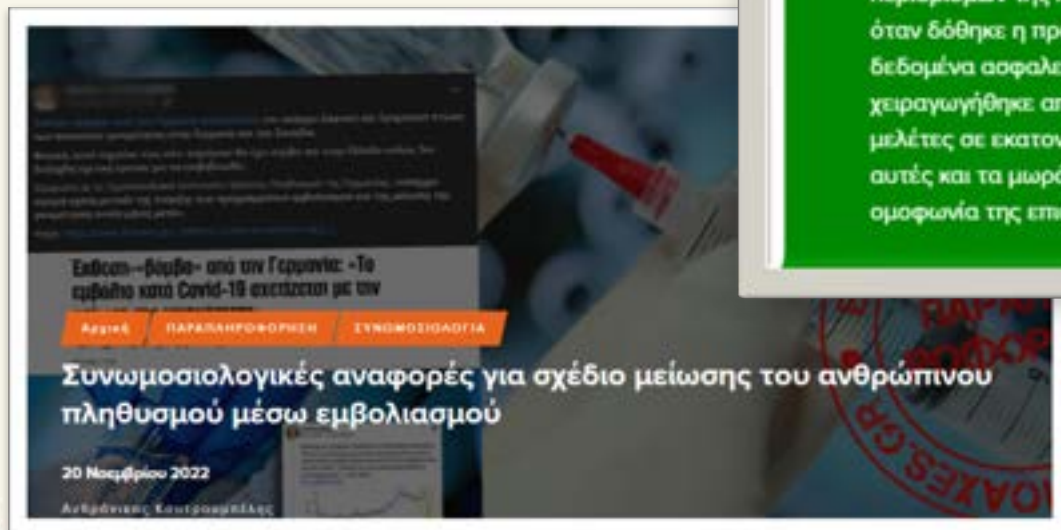
Παραδείγματα

Ισχυρισμός 1:

“ Γερμανική έκθεση αποκάλυψε ότι οι μαζικοί εμβολιασμοί κατά της COVID-19, μείωσαν τη γονιμότητα του πληθυσμού. ”

Συμπέρασμα 1:

Πρόκειται για διαστρέβλωση των συμπερασμάτων της έκθεσης, που κάνουν λόγο για προσωρινές συμπεριφορικές αλλαγές στα ζευγάρια που τεκνοποιούν. Τα εμβολιαστικά προγράμματα συνέπεσαν με την κατάργηση των αυστηρότερων περιορισμών της πανδημίας, γεγονός που οδήγησε σε μικρότερη επικέντρωση στην οικογενειακή και οικιακή ζωή. Επίσης, όταν δόθηκε η πρώτη έγκριση εμβολιασμού για την COVID-19 στους περισσότερους ενήλικες, δεν υπήρχαν ακόμη ενδελεχή δεδομένα ασφαλείας ειδικά για τις έγκυες. Παρότι όλες οι αρχικές ενδείξεις ήταν θετικές, η αβεβαιότητα του κοινού χειραγωγήθηκε από φορείς παραπληροφόρησης που έκαναν λανθασμένα λόγια για πρόκληση στειρώσεως. Πλέον, δεκάδες μελέτες σε εκατοντάδες χιλιάδες έγκυες έχουν επιβεβαιώσει την ασφάλεια και η αποτελεσματικότητα του εμβολιασμού γι' αυτές και τα μωρά τους. Καθώς αυτές ανήκουν σε ομάδα υψηλού ρίσκου από σοβαρές επιπλοκές της COVID-19, η ομοφωνία της επιστημονικής κοινότητας συστήνει τον εμβολιασμό τους το συντομότερο.

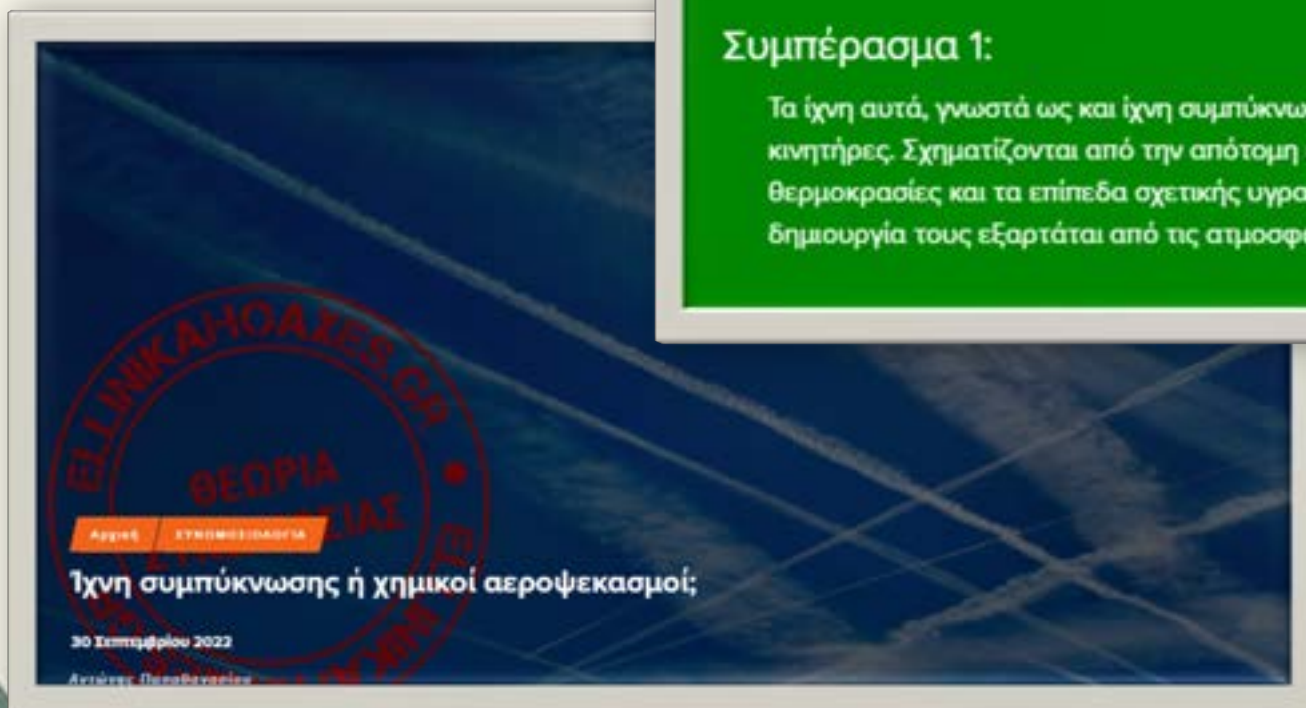
Παραδείγματα

Ισχυρισμός 1:

“ Τα ίχνη που αφήνουν πίσω τους τα αεροσκάφη αποτελούν ένδειξη αεροψεκασμών ”

Συμπέρασμα 1:

Τα ίχνη αυτά, γνωστά ως και ίχνη συμπύκνωσης, είναι απλώς τα ίχνη εξαγωγής συμπυκνωμένων αερίων από τους κινητήρες. Σχηματίζονται από την απότομη ψύξη των θερμών υδρατμών των κινητήρων, σε συνδυασμό με τις χαμηλές θερμοκρασίες και τα επίπεδα σχετικής υγρασίας στο ύψος πτήσης τους. Αποτελούν απόλυτα φυσιολογικό φαινόμενο και η δημιουργία τους εξαρτάται από τις ατμοσφαιρικές συνθήκες στην τοποθεσία και το ύψος του σχηματισμού τους.

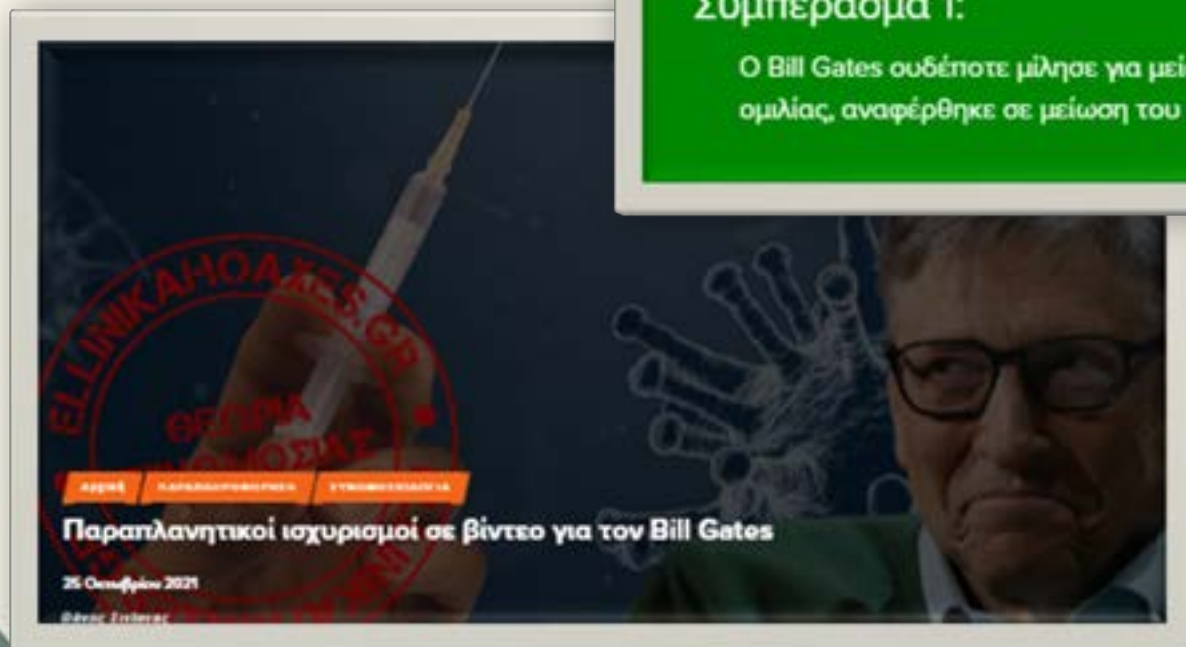
Παραδείγματα

Ισχυρισμός 1:

“ Σε ομιλία του ο Bill Gates αναφέρει πως ο πληθυσμός μπορεί να μειωθεί κατά 10%-15% με τα εμβόλια. ”

Συμπέρασμα 1:

Ο Bill Gates ουδέποτε μίλησε για μείωση του πληθυσμού μέσω εμβολίων, εκτρώσεων και στείρωσεων. Στο πλαίσιο της ομιλίας, αναφέρθηκε σε μείωση του μελλοντικού ρυθμού αύξησης του παγκόσμιου πληθυσμού.

**Πριν διαμοιραστούμε κάποια είδηση,
πρέπει να βεβαιωνόμαστε ότι η πηγή
είναι αξιόπιστη και να ελέγχουμε εάν
πολλές πηγές αναφέρουν τις ίδιες
πληροφορίες.**

Σκέψου προτού
κοινοποιήσεις

Κάνε αναφορά
στις πλατφόρμες

Έλεγξε πριν
κοινοποιήσεις

Τι είναι το «Filter Bubble»;

Όταν επισκέπτεστε έναν ιστότοπο, μπορεί να πιστεύετε ότι λαμβάνετε το ίδιο περιεχόμενο με όλους τους άλλους. Ωστόσο, οπουδήποτε σχεδόν κινείστε στο διαδίκτυο, οι αλγόριθμοι παρακολουθούν αυτό που επιθυμείτε να κλικάρετε κάθε φορά. Αυτοί οι αλγόριθμοι σας δίνουν περιεχόμενο με βάση αυτό που πιστεύουν ότι σας αρέσει και θα συνεχίσουν να το κάνουν μέχρι να σας δείξουν κυρίως περιεχόμενο που πιθανότατα θα καταναλώσετε. Αυτή η διαδικασία μπορεί να οδηγήσει στη δημιουργία του φαινομένου Filter Bubble.

Ποιος ο κίνδυνος;

Το να βρίσκεται κάποιος σε μία φούσκα (Filter Bubble) σημαίνει ότι πρακτικά έχει απομονωθεί από πληροφορίες και προοπτικές για τις οποίες δεν είχε εκδηλώσει ενδιαφέρον. Με αυτόν τον τρόπο μπορεί να χάσει σημαντικές πληροφορίες.

Πως θα αντιμετωπίσουμε το φαινόμενο

- Έως ότου βρεθεί οριστική λύση από τις πλατφόρμες, θα πρέπει ο κάθε χρήστης να έχει κατά νου το φαινόμενο καθώς περιηγείται στο διαδίκτυο, και να αναζητά συνεχώς νέες και εναλλακτικές πηγές πληροφόρησης. Με αυτόν τον τρόπο έχει τη δυνατότητα να ανακτήσει τον προσωπικό του έλεγχο στο διαδίκτυο.

Άλλες προτάσεις είναι:

- Δοκιμάστε να κάνετε μια αναζήτηση με μια μηχανή αναζήτησης που συνήθως δεν χρησιμοποιείτε.
- Απενεργοποιήστε τις στοχευμένες διαφημίσεις.
- Διαγράψτε τακτικά το ιστορικό του προγράμματος περιήγησής σας.
- Ακολουθήστε αξιόπιστες πηγές ειδήσεων, δημοσιογράφους, ειδικούς.

Χρήσιμα εργαλεία

Υπάρχουν πολλές σελίδες στο διαδίκτυο που καταρρίπτουν fake news, όπως τα [Ellinika Hoaxes](#), [AFP](#), [Fact Checker GR](#), [Snopes](#), [Politifact](#), [Hoax-Slayer](#), [Metabunk](#) και πολλές άλλες.

Εργαλεία: Υπάρχει μια σειρά εργαλείων που μπορεί να μας βοηθήσουν στην αναζήτηση της αλήθειας.

[Website of Trust](#) & [BS Detector](#): βαθμολογούν ιστοσελίδες μέσα από κριτικές χρηστών.

[Decodex](#): εργαλείο της Le Monde, που καταγράφει ιστοσελίδες με χαμηλή αξιοπιστία.

[Fotoforensics](#): ανάλυση φωτογραφιών.

[Jeffrey's Exif Viewer](#): εντοπίζει metadata μιας εικόνας, όπως μάρκα κάμερας, ημερομηνία, τοποθεσία κ.τ.λ.

[YouTube DataViewer](#): μπορεί να μας πει εάν ένα βίντεο είναι original, ή έχει κατέβει και ανέβει εκ νέου από άλλο λογαριασμό.

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΣΦΑΛΟΥΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ-ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

 www.saferinternet4kids.gr

Συγχρηματοδοτείται από την
Ευρωπαϊκή Ένωση